

Členstvo v komorách nech zostane dobrovoľným

Odpoveď na otázku, či je niekto za dobrovoľné alebo povinné členstvo v stavovských organizáciách, závisí čiastočne aj od jeho svetonázoru a pohľadu na rozsah slobody a zodpovednosti jednotlivca a paternalizmu štátu v spoločnosti. Aj preto som privítal zámer reformného tímu ministra zdravotníctva Rudolfa Zajaca, ktorý najprv uvažoval o postavení komôr ako o dobrovoľných profesijných združeniach bez zákonom definovaných úloh a povinností, čím sa mal výrazne zoslabiť korporativizmus v zdravotníctve v prospech súťaže a slobody voľby jednotlivca. Mimochodom, znižovanie korporativizmu si dala za cieľ i vtedajšia vláda v Programovom vyhlásení.

Aby však reforma zdravotníctva prešla v parlamente, boli prijaté mnohé ústupky od pôvodných zámerov. Podľa kritikov sprava bolo nepovinné členstvo v komorách "vykúpené" veľmi drahó, keďže sa pôvodné právomoci komôr ešte viac posilnili. To bolo v tom čase vnímané napríklad aj viacerými respondentmi v našom prieskume názorov odbornej verejnosti v rámci Hodnotenia ekonomických a sociálnych opatrení (projekt HESO) ako veľký nedostatok reformy a ako reálna hrozba zneužívania silnejšieho postavenia zo strany profesijných organizácií.

Oproti pôvodnej predstave vtedajšieho MZ SR sa zákonom posilnili právomoci komôr o vydávanie potvrdení o splnení podmienok na výkon príslušného zdravotníckeho povolania, o vydávanie stanovísk k odbornej a etickej spôsobilosti zdravotníckych pracovníkov a o dohľad nad riadnym výkonom zdravotníckeho povolania, navyše sa zvýšil počet licencovaných činností.

Licencovanie výkonu zdravotníckeho povolania prešlo z pôsobnosti MZ SR na príslušné komory. Tento prenesený výkon štátnej správy na stavovské organizácie malo podľa predkladateľov odbremeniť orgány štátnej správy od činností, ktoré môžu lepšie posúdiť a zabezpečiť komory. Aby sa predišlo možným konfliktom záujmov a diskriminácii nečlenov komôr, bola v zákone stanovená povinnosť komôr znášať na vlastnú zodpovednosť škody vzniknuté z nečinnosti alebo z nesprávneho rozhodnutia. Takisto bola posilnená nárokovateľnosť mnohých práv po splnení v zákone taxatívne stanovených podmienok a zaviedli sa tiež kontrolné mechanizmy štátu na zabezpečenie dodržiavania práva občana na

vydanie príslušného rozhodnutia. Tieto poisťky mali za cieľ obmedziť komorám možnosti neodôvodnene zabraňovať vstupu rôznym zdravotníckym pracovníkom na trh.

Hoci pôvodná myšlienka Zajacových reformátorov bola, aby postavenie komôr neupravoval zákon, reformný zákon č. 587/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch a stavovských organizáciách v zdravotníctve sa zmieňoval o piatich komorách, pričom jedna z nich, nová, zlučovala štyri vtedy zrušené. Dnes máme v rovnakom zákone zmienku už o 11 komorách...

Komory získali kompetenciu viesť register zdravotníckych pracovníkov, ktorí bez registrácie nemôžu vykonávať príslušné povolanie. V tejto súvislosti sa prezidentka Slovenskej komory iných zdravotníckych pracovníkov Monika Trechová vyjadrila, že „ustanovenia o povinnom a nepovinnom členstve možno zo zákona 587/2004 vypustiť, lebo funkciu, ktorú mali v zdravotníckej praxi plniť, de facto prebrala povinná registrácia, zavedená v sprísnenej podobe od 1. júna 2009“.

Ak komorám nestačia zdroje za prenesený výkon štátnej správy, vyberané poplatkami mimochodom aj od nečlenov komôr, nech sa radšej zamerajú na odbornú argumentáciu v tejto oblasti, a nech si ako kompenzáciu výpadku financií nehľadajú pravdepodobne ľahšiu cestu ale zaručene s lákavou vidinou prisunu členského v prípade návratu k povinnému členstvu všetkých zdravotníkov v komorách. Nehovoriac v takom prípade o nezdravom a neprirodzenom náraste vplyvu a moci stavovských organizácií v zdravotníctve, ktoré by mohli byť ešte dominantnejšie ako pred Zajacovou reformou, keďže by zároveň platilo aj povinné členstvo aj zvýšené kompetencie komôr.

Preto by bolo podľa môjho názoru osožnejšie, keby sa komory radšej prostredníctvom svojej každodennej práce a výsledkov sústredili na presviedčanie zdravotníkov, že byť dobrovoľným členom komory sa im oplatí. Potom bude, verím, i prirodzenou stavovskou cieľou väčšiny zdravotníkov byť súčasťou takýchto profesijných zoskupení.

Dušan Zachar

INEKO

Bratislava, 13.5.2015